

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Milana Lipovského a JUDr. Igora Bugera v trestnej veci odsúdeného **Dr. L. C.** pre zločiny podľa § 1/b, § 3a/ a b/, za prítlačujúcich okolností nariadenia č. 33/45 Sb. n. SNR v znení vyhlášky č. 57/46 Sb. n. SNR doplneného nariadením č. 88/47 Sb. n. SNR a zák. č. 33/48 Sb. prerokoval na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2013 v Bratislave sťažnosť odsúdeného Dr. L. C., ktorú podal proti Uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 31. januára 2013, sp. zn. OTk 358/1948, a rozhodol

t a k t o :

Podľa § 193 ods.1 písm. b/ Trestného poriadku sťažnosť odsúdeného Dr. L. C. **sa z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Košiciach uznesením z 31. januára 2013, sp. zn. OTk 358/1948, rozhodol podľa čl. II. ods. 2 Tr. zák. č. 175/1990 Zb., že trest smrti, ako trest hlavný, ktorý bol uložený Dr. L. C., nar. X. v M. v Maďarskej republike, bývajúcemu na adrese X. v Maďarskej republike, rozsudkom Ľudového súdu v Košiciach, sp. zn. Tk XII 358/48, z 8. júna 1948 za zločiny podľa § 1/b a § 3a/ a b/, za prítlačujúcich okolností nariadenia č. 33/45 Sb. n. SNR v znení vyhlášky č. 57/46 Sb. n. SNR doplnené nariadením č. 88/47 Sb. n. SNR a zák. č. 33/48 Sb. sa nevykoná a mení sa na trest odňatia slobody na doživotie.

Proti tomuto uzneseniu podal písomným podaním z 2. apríla 2013 sťažnosť odsúdený Dr. L. C.. Obsah písomne podanej sťažnosti sa nesie v dvoch rovinách.

Odsúdený C. namieta, že uznesenie Krajského súdu v Košiciach mu bolo doručené výlučne v slovenskom jazyku, bez prekladu tejto písomnosti do maďarského jazyka. Zdôraznil, že je maďarským štátnym občanom, jeho materinským jazykom je maďarský jazyk

a slovenský jazyk neovláda v žiadnej forme. Postupom krajského súdu pri doručovaní rozhodnutia preto bolo porušené jeho právo na použitie maďarského materinského jazyka podľa čl. 20 Spoločného vyhlásenia jazykových práv, prijatého v júni 1996 v Barcelone a garantovaného Ústavou Slovenskej republiky i Ústavou Maďarskej republiky.

V druhej rovine odsúdený C. v sťažnosti namietal, že v konaní Ľudového súdu v Košiciach vedeného pod sp. zn. TK XII 358/1948, boli porušené jeho základné ľudské a osobnostné práva tak podľa slovenského, maďarského i medzinárodného práva. Zločiny, ktoré sú mu v rozsudku kladené za vinu nespáchal a rozsudok je založený na nepravdivých a falošných tvrdeniach. Uviedol ďalej, že z pozície svojho vtedajšieho pracovného zaradenia – policajný pomocný koncipient, nemal právo prikazovať a „učiniť“ rozkazy. Naviac, v októbri 1944 bol z Košíc premiestnený do Budapešti, takže protiprávnej činnosti, ktorá sa mu kladie za vinu sa dopustiť nemohol, pretože sa fyzicky nezdržoval v Košiciach.

V ďalšej časti písomne podanej sťažnosti uviedol, že neuznáva kompetenciu slovenských súdov, a preto sa im nepodriadi.

V závere sťažnosti žiada, aby bolo vyšetrené, či trestné konanie realizované v roku 1948 proti jeho osobe bolo v súlade so slovenskými, resp. medzinárodnými právnymi normami a z dôvodu absencie právnej kompetencie žiada o zrušenie rozsudku Ľudového súdu v Košiciach z roku 1948 a o zastavenie súčasných konaní na súde.

Sťažnostný súd pri rozhodovaní o sťažnosti odsúdeného L. C. konal podľa zák. č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006. Okamihom, ktorý oddeľuje používanie nového trestného poriadku je deň podania obžaloby. Ak bola obžaloba podaná do 31. decembra 2005, súdne konanie sa vykonáva podľa zák. č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov. Zákon však výslovne hovorí o prvostupňovom konaní a o konaní o riadnom opravnom prostriedku, t.j. o úseku konania od podania obžaloby do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Z uvedeného pre posudzovaný prípad vyplýva, že vykonávacie konanie sa už má vykonať podľa nového Trestného poriadku (zák. č. 301/2005 Z.z., a to vzhľadom na zásadu, že vykonávanie procesných úkonov sa uskutočňuje podľa zákona účinného v čase uskutočnenia úkonu, pokiaľ záverečné a prechodné ustanovenia neupravujú iný postup.

Na základe podanej sťažnosti Najvyšší sud Slovenskej republiky postupom podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia, pričom zistil, že sťažnosť odsúdeného Dr. L. C. bola podaná oneskorene.

Z obsahu predloženého trestného spisu bolo zistené, že Krajský súd v Košiciach vo veci rozhodol 31. januára 2013. Podľa doručenky, ktorá je súčasťou spisu na čl. 78, odsúdenému bolo uznesenie doručené 12. februára 2013. Lehota pre podanie opravného prostriedku – sťažnosti mu plynula do 15. februára 2013 vrátane. V tejto lehote odsúdený sťažnosť nepodal, preto krajský súd vyznačil právoplatnosť uznesenia. Následne bolo uznesenie krajského súdu preložené do maďarského jazyka a preklad bol odsúdenému doručený 25. marca 2013. Odsúdený proti uzneseniu podal sťažnosť, podľa jeho názoru v zákonnej lehote 27. marca 2013 (čl. 97).

Úlohou sťažnostného súdu preto bolo posúdiť, či odsúdený sťažnosť podal v zákonnej lehote.

Trestný poriadok v ustanovení § 2 ods. 20 deklaruje právo používať v trestnom konaní jazyk, ktorému dotknutá osoba rozumie. Toto právo sa vzťahuje na obvineného, jeho zákonného zástupcu, poškodeného, zúčastnenú osobu a svedka. Ak niektorá z týchto osôb vyhlási, že neovláda slovenský jazyk, príberie sa do konania tlmočník. Toto právo vychádza z úpravy uvedenej v čl. 47 ods. 7 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 37 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd.

V zmysle zaužívanej judikatúry však právo používať jazyk, ktorému dotknutá osoba rozumie, nezakladá právo na zasielanie rozhodnutí a iných písomností vydaných v rámci trestného konania v slovenskom jazyku v preklade do jazyka, ktorému táto osoba rozumie. Písomnosti vydané v rámci trestného konania v slovenskom jazyku v súvislosti s konaním súdu, doručujú súdy procesným stranám, ktoré neovládajú tento jazyk bez prekladu do ich materinského jazyka (R 42/1976).

Z Ústavy Slovenskej republiky, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Trestného poriadku nemožno bez ďalšieho vyvodit' povinnosť orgánov činných v trestnom konaní konať v inom než v úradnom slovenskom jazyku, ale ani povinnosť

uvedených orgánov zabezpečovať pre procesné strany preklad písomností, ktoré sú predmetom alebo výsledkom ich konania do jazyka strany, ktorá neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie (R NS SR 2 To 7/2006).

Z uvedeného je zrejmé, že krajský súd nepochybil, keď odsúdenému najskôr doručil svoje rozhodnutie len v slovenskom jazyku bez prekladu písomnosti do maďarského jazyka, a teda lehota pre podanie sťažnosti plynula odsúdenému do 15. februára 2013 vrátane. Sťažnosť podaná na pošte 27. marca 2013, je sťažnosť oneskorene podaná.

Aj napriek tomu, že sťažnosť odsúdeného bola podaná oneskorene a sťažnostný súd ju ako takú zamietol bez ďalšieho skúmania veci, konštatuje, že krajský súd nepochybil ani keď v časti konania, keď vo vykonávacom konaní rozhodoval na neverejnom zasadnutí o tom, že uložený trest smrti sa nevykoná a mení sa na trest odňatia slobody na doživotie, nevyzval odsúdeného na zvolenie si obhajcu, resp. mu obhajcu sám neustanovil. V zmysle ustanovenia § 38 ods. 1 Trestného poriadku odsúdený vo vykonávacom konaní musí mať obhajcu, len ak súd rozhoduje na verejnom zasadnutí. V ďalšej časti konania, keď bude súd rozhodovať na verejnom zasadnutí o spôsobe výkonu trestu odňatia slobody na doživotie, už správne dospel k záveru, že sú v prípade odsúdeného C. splnené podmienky nutnej obhajoby podľa § 38 ods. 1 písm. d/ Trestného poriadku, pretože sú dané pochybnosti o jeho spôsobilosti sa náležite obhajovať, a to jednak vzhľadom na jeho vek i skutočnosť, že je maďarským štátnym občanom a bude potrebovať služby advokáta v rámci účinnej právnej pomoci, ktorú je obhajca povinný poskytovať, okrem iného aj pri zabezpečení prekladu písomností do materinského jazyka odsúdeného (§ 38 ods. 1 písm. d/, R NS SR 2 To 7/2006).

Vo vzťahu k sťažnostnej námietke odsúdeného Dr. L. C., ktorou namieta zákonnosť konania a rozhodnutia Ľudového súdu v Košiciach, sp. zn. Tk XII 358/1948, a porušenie jeho ľudských práv, pre informáciu odsúdeného najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že i v prípade včas podanej sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu by Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky neprináležalo preskúmať právoplatný rozsudok Ľudového súdu v Košiciach z roku 1948.

Na potrestanie zločincov a trestných činov podľa nariadenia SNR č. 33 z 15. mája 1945 o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení

Ľudového súdnicstva boli na území Slovenska zriadené na vymedzené obdobie a len na uvedený účel Ľudové – mimoriadne sudy stojace mimo sústavy riadnych súdov.

Účelu nariadenia SNR č. 33/1945 Sb., t.j. potrestaniu fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a zriadeniu Ľudového súdnicstva zodpovedali jednak hmotnoprávne ustanovenia (retroaktívne definovali zločiny fašistických okupantov, domácich zradcov, trestné činy kolaborantov, zradu na povstaní a previnilcov fašistického režimu) a jednak procesné ustanovenia (spôsob a rýchlosť konania, neprípustnosť opravného prostriedku).

Obdobie činnosti bývalých Ľudových súdov treba považovať za obdobie právne uzavreté uplynutím času, na ktorý bola ich činnosť vymedzená. Neskorší prieskum rozhodnutí bývalých Ľudových – mimoriadnych súdov by bolo možné pripustiť len na základe osobitného (mimoriadneho) zákona.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že prieskum konania a súdnych rozhodnutí bývalých Ľudových (mimoriadnych) súdov v preskúmvacom konaní upravenom platným trestným poriadkom nie je možný.

Na základe týchto dôvodov sťažnostný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 24. apríla 2013

JUDr. Jana S e r b o v á , v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová